

Styringsdokument for Sortlandsskolens arbeid med
LK20 - Læreplanverket Kunnskapsløftet 2020

Veileder

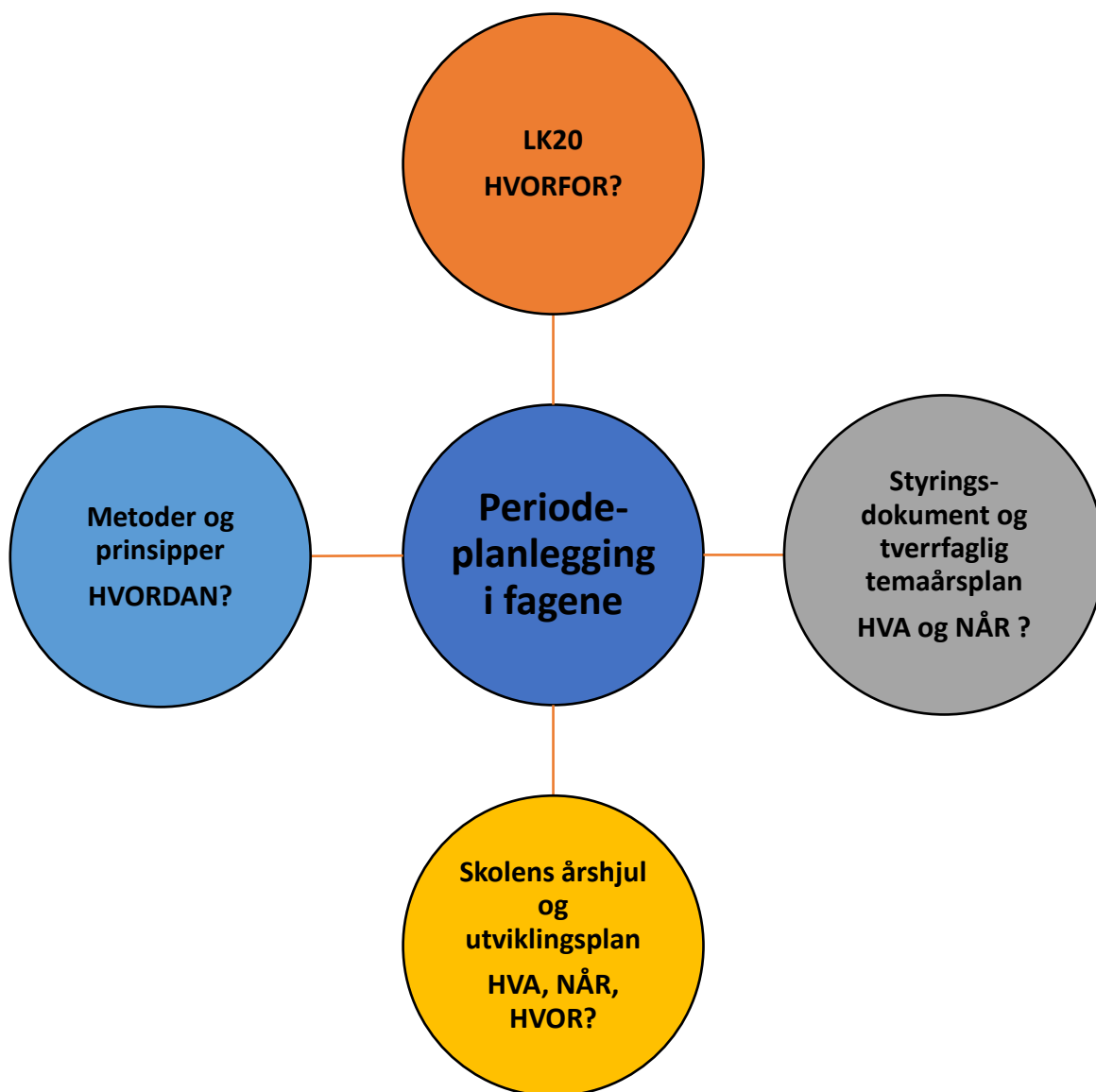

Sortland kommune

Innhold

Lærerens/teamets ramme for arbeidet med å utarbeide periodeplaner i fag	2
Styringsdokumentets mål.....	3
Tverrfaglige tema.....	3
Hvordan jobbe tverrfaglig?.....	4
Skolens verdigrunnlag og felles temauker og merkedager	5
Vurdering	6
Metoder og prinsipper.....	6
Grunnleggende ferdigheter	6
Skolens årshjul	7
Tverrfaglig temaårsplan.....	7
Oppsummering	8
Styringsdokumentet mal.....	9

Lærerens/teamets ramme for arbeidet med å utarbeide periodeplaner i fag

Styringsdokumentets mål

- Synliggjøre overordnet del i skolens praksis – det vil blant annet si i lærers undervisningspraksis, pedagogiske medarbeidere sin praksis, elevens læring OG i SFO sin praksis
- Skape en sammenheng mellom overordnet del og læreplaner i fag
- Skape en felles ramme for Sortlandsskolen, som sier noe om hva som er felles for alle og hva som er opp til den enkelte skole
- Være tydelig på hva vi mener er viktig i Sortlandsskolen, ikke bare i fag, men også med tanke på holdninger og verdier – hos både ansatte og elever.

(Se vedlagt mal med og uten eksempel)

Styringsdokumentet skal skape en enkel oversikt over HVA som skal skje NÅR, fra periode til periode. Dette for at alle ansatte i skolen kjapt og enkelt kan skaffe seg en oversikt over hva som skjer på de ulike trinnene – i de aktuelle periodene. I beskrivelsen av styringsdokumentet skal det komme tydelig fram hva som skal være felles/lik for alle skolene i Sortland, og hva som er opp til den enkelte skole.

Dette dokumentet skal også danne et utgangspunkt for periodeplanlegging i Utdanningsdirektoratets planleggingsverktøy, **skolens årshjul** og **øvrige planer gjeldende for Sortlandsskolen**.

Med dette har vi et planverk som sikrer at vi ivaretar både overordnet del, grunnleggende ferdigheter og de ulike fagene, lærerne vet hva som foregår på de andre trinnene, og vi har etablert noen rammer for planlegging og undervisning.

I styringsdokumentet synliggjøres både tverrfaglighet, grunnleggende ferdigheter, verdier og holdninger, metoder og prinsipper for opplæringen, vurdering for læring. Dette er selve kjernen i overordnet del av LK20. En del av målet med dette styringsdokumentet er nettopp å legge til rette for at overordnet del blir en synlig og tydelig del i skolens praksis – helt ut til den enkelte elev.

Tverrfaglige tema

Styringsdokumentet er strukturert etter de tverrfaglige temaene som vi finner i Overordna del av LK20. Her står det at elevene utvikler kompetanse knyttet til de tverrfaglige temaene gjennom arbeid med problemstillinger fra ulike fag. Kunnskapsgrunlaget for å finne løsninger på problemer innenfor temaene finnes i mange fag, og temaene skal bidra til at elevene oppnår forståelse og ser sammenhenger på tvers av fag.

Selv om styringsdokumentet struktureres slik at det skal være et hovedfokus på ett av de tverrfaglige temaene i en gitt periode, er det av stor betydning at elevene også ser

sammenhengen mellom de tre tverrfaglige temaene. Det betyr at selv om vi for eksempel tar utgangspunkt i Bærekraftig utvikling, så kan vi også, der det er naturlig, trekke inn de andre tverrfaglige temaene.

I vedlagt styringsdokument er det satt et tverrfaglige tema til en gitt periode. Hvilket tema man skal jobbe med når, vil være opp til den enkelte skole å bestemme, MEN:

- Det tverrfaglige temaet som er beskrevet øverst i eksempelet, er det tverrfaglige temaet det skal være hovedfokus på. Det betyr ikke at man ikke kan jobbe med de andre tverrfaglige temaene også - tvert imot (se lenger ned i beskrivelsen av styringsdokumentet).
- Skoleåret skal deles inn i 6 perioder, hver periode skal vare ca 6 uker.
- Alle i samme skole bør følge samme tverrfaglige tema.
- I løpet av et skoleår skal man ha hovedfokus på hvert tverrfaglig tema 2x6 uker - rekkefølgen er opp til hver skole å bestemme.
- Alle skolene i Sortland trenger altså ikke å jobbe med samme tverrfaglige tema på samme tid.
- Verdier og holdninger kan skolene selv flytte på som de selv finner det hensiktsmessig – sett i sammenheng med det tverrfaglige temaet. Her er det absolutt også rom for å beskrive flere (fagovergripende) verdier og holdninger enn det som er vist til i eksempelet.

Hvordan jobbe tverrfaglig?

Her kan det tas utgangspunkt i:

- et kompetansemål
- et kjerneelement
- et av verdigrunnlagene
- et tverrfaglig tema, for eksempel knyttet til nærmiljøet
- Et prosjekt eller et produkt eller et oppdrag i nærmiljøet

Noen tips:

- Lete etter sammenhenger, se på klynger av kompetansemål, «noe» i lokalmiljøet
- Jobb med utgangspunkt i en ide, diskuter med teamet/bolken, let etter sammenhenger i og mellom fag og fagområder.
- Ta utgangspunkt i skolens valg av tema for perioden/skolens ulike satsingsområder
- “hekte på” kompetansemål og andre fag, kjerneområder og tverrfaglige temaer så langt det lar seg gjøre innenfor det som er hensiktsmessig
- Bruke Udir sitt planleggingsverktøy, som har baklengsplanlegging som prinsipp
- Løsrive seg fra boka
- Samarbeide i team/bolk, og på tvers av team/bolk når man planlegger en periode

Skolens verdigrunnlag og felles temauker og merkedager

Skolens verdigrunnlag med felles temauker og merkedager er bindeleddet til skolens eget årshjul og utgangspunkt for hvilket tverrfaglig tema skolen skal ha i hvilken periode.

Dersom "god skolestart" er satsingsområdet, og det legges vekt på folkehelse og livsmestring, ja så velges folkehelse og livsmestring som det tverrfaglige temaet det ønskes å ha hovedfokus på. Samtidig jobber dere kanskje med å lage klasseregler, diskutere hvordan elevene skal være med hverandre - da kan det være naturlig også å se til demokrati og medborgerskap.

Dette er en måte å ta på alvor og se fag og fagområder i lys av hverandre - å legge til rette for at elever ser sammenhenger, årsak-virkning og så videre.

Illustrasjon/"begrunnelse" for å ta utgangspunkt i ett tverrfaglig tema:

Vurdering

Vurdering (for læring) er en del av styringsdokumentet. Dette fordi det er et poeng å si noe om hva vi skal gjøre i hvilken rekkefølge i løpet av skoleåret. Dette betyr også at profesjonsfelleskapene må diskutere hvorfor vi gjør det vi gjør.

I styringsdokumentet er det ikke snakk om den underveisvurderingen/veiledningen som gjøres i klasserommet til daglig, men den vurderingen lærere i dag jfr. [Vurdering i Sortlandsskolen](#).

Metoder og prinsipper

Metoder og prinsipper gir føringer for hvordan det skal jobbes i Sortlandsskolen. Som dere ser i eksempelet, er det ikke en beskrivelse av ulike metoder som kan brukes i klasserommet. Det kan imidlertid diskuteres hvorvidt skolen skal ha en felles metodebank som beskriver ulike måter å jobbe i klasserommet på. Dette kan jo også være gode utgangspunkt for deling i profesjonsfelleskapet – altså praksisfortellinger hvor lærerne presenterer for hverandre en eller flere måter å jobbe på i klasserommet.

I styringsdokumentet er det tenkt at det her skal være synlig for alle hvordan skolen ønsker å jobbe med elevene.

Grunnleggende ferdigheter

Det henvises til matrisen for grunnleggende ferdigheter, metoder og prinsipper, fordi det er helt avgjørende for god undervisningspraksis. Det skal jobbes med grunnleggende ferdighetene i alle fag, på fagets premisser. Dette må fremheves.

I regning som grunnleggende ferdighet, handler det blant annet om å uttrykke seg presist og å forstå, og regnefortellinger er også en sjanger. Det å gi en presis instruksjon krever blant annet et presist språk og en god begrepsforståelse, og hvis vi kan jobbe med samme sjanger samtidig i flere fag, så vil det bare være en fordel. Det er tverrfaglig arbeid i praksis.

Ofte faller sjangerkunnskap på norsklærer, av til dels åpenbare grunner. Samtidig er det kanskje naturfaglærer som vet best hvordan man skriver en rapport, og en lærer i kunst og håndverk kan kanskje vel så mye som norsklærer noe om sammensatte tekster. En matematikklærer vet mye om hvor viktig det er med et presist og nyansert språk, mens samfunnsfaglærer kan mye om retorikk, argumentasjon og faktabaserte tekster.

Kanskje kan naturfag bli enda mer interessant for enkelte elever, dersom elevene trekker lyrikken inn i arbeidet med for eksempel bærekraftig utvikling når de jobber med et tverrfaglig tema om plast i havet.

Vi vet at enkelte elever sliter med å uttrykke seg både skriftlig og muntlig. Kanskje kan det å være bevisst sjanger på tvers av fag, være med på å styrke den kompetansen. Det betyr IKKE at naturfaglærer skal lære elevene om rim og rytme, jambe og troke. Det betyr heller ikke at elevene skal pugge argumentasjonsteknikker i kroppsøvingstimene. Men dersom de jobber med dette i norsk i periode to, så er det jo ingen ulempe om de i kroppsøving samtidig må argumentere for hvorfor de har valgt svømming som egentrening, eller om de i naturfag må kunne argumentere for og imot oljeutvinning i Lofoten og Vesterålen.

Skolens årshjul

Her er de store linjene trukket opp – sånn gjør vi det her hos oss, f.eks:

- Uteskole
- Merkedager
- Frister
- Kartlegginger m.m

Årshjulet må på sikt knyttes godt til styringsdokumentet slik at sammenhengen blir tydelig. Det er opp til hver enkelt skole å utarbeide et årshjul, eventuelt tilpasse eksisterende årshjul slik at det henger sammen med planene som skal være felles for Sortlandsskolen.

Tverrfaglig temaårsplan

Vi skal ha en planleggings- og undervisningspraksis som legger til rette for blant annet dybdelæring, tverrfaglighet, kreativitet, lærelyst, motivasjon og algoritmisk tenkning. Alt dette med baklengs planlegging som utgangspunkt og med mer praktisk, variert og relevant undervisning som ett av målene. Verdien fra overordnet del skal være en del av skolens praksis på alle trinn, i alle fag og gjennom hele skoledagen, og det er elevens læring som skal være i fokus.

Den tverrfaglige temaårsplanen skal, i tillegg til det som tidligere er beskrevet:

- synliggjøre sammenhengen mellom fag og fagområder
- ta utgangspunkt i det tverrfaglige temaet som har hovedfokus den aktuelle perioden
- omfatte alle fag
- gjelde for alle trinn
- være en grovplan som gir oversikt over og skaper en ramme for periodeplanleggingen i fag
- synliggjøre kjerneelementene i fagene, fagenes relevans og sentrale verdier, hvilke grunnleggende ferdigheter vi skal ha et overordnet fokus på
- synliggjøre hvilke fag som skal være styringsfag (det vil si de fagene som danner kjernen i det tverrfaglige arbeidet)

- vise hvordan øvrige fag også kan «hektes på» det tverrfaglige temaet det skal være fokus på, gjennom kjerneelementene, fagenes relevans og sentrale verdier, og de grunnleggende ferdighetene
- vise hvordan man kan jobbe med sjanger i de ulike fagene
- vise til bevissthet rundt metodevalg

Den tverrfaglige temaårsplanen skal og må sees i sammenheng med styringsdokumentet, skolens årshjul og Utdanningsdirektoratets planleggingsverktøy.

Den tverrfaglige temaplanen skal utarbeides med utgangspunkt i styringsdokumentet og skolens årshjul, i løpet av planleggingsdagene før skolestart – for hele skoleåret (6 perioder).

Kompetansemålene er ikke med i denne planen, de «hektes på» i periodeplanleggingen.

Oppsummering

Denne måten å tenke planlegging på toner ned fokuset på kompetansemålene, men vi skal fortsatt vurdere elevene i lys av kompetansemålene. I arbeidet med kjerneelementene, de tverrfaglige temaene og de grunnleggende ferdighetene, vil vi også jobbe med kompetansemålene, selv om vi ikke tar utgangspunkt i dem.

Styringsdokument mal

Styringsdokument Tverrfaglighet, verdier og holdninger – overordnet del.							
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6	Merknader
	Uke	Uke	Uke	Uke	Uke	Uke	
Tverrfaglig tema							Fordele tverrfaglig tema utover året: <ul style="list-style-type: none"> - Demokrati og medborgerskap - Bærekraftig utvikling - Folkehelse og livsmestring
Verdigrunnlag overordnet del							Se overordnet del av læreplanen .
Skolens verdier og holdninger							Se skolens verdier
Vurdering for læring							Se <i>Vurdering i Sortlandsskolen</i>
Felles temauker og merkedager							Se skolens årshjul for mer info
Grunnleggende ferdigheter	Matrisene for grunnleggende ferdigheter: https://www.udir.no/globalassets/filer/laring-trivsel/arbeid-med-lareplaner/matriser-rammeverk-grunnleggende-ferdigheter2017.pdf						Se tekst om grunnleggende ferdigheter i veiledning til styringsdokumentet.
Metoder og prinsipper vi jobber etter.	<ul style="list-style-type: none"> • Baklengs planlegging • Algoritmisk tenking • Metodebevissthet og metodeansvar • Vurdering for læring 			<ul style="list-style-type: none"> • Tilpasset opplæring • God klasseledelse • Læring og trivsel • Praktisk, variert og relevant undervisning 			https://rkkv.no/ungdomstrinn/metodekokeboken https://www.udir.no/laring-og-trivsel/laring-trivsel-opplaring/ https://www.udir.no/vfl https://www.udir.no/laring-og-trivsel/klasseledelse/#154034

Eksempel - Styringsdokument							
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6	Merknader
	Uke 34-39	Uke 41-46	Uke 47-3	Uke 4-10	Uke 11-18	Uke 19-25	
Tverrfaglig tema	Folkehelse og livsmestring	Folkehelse og livsmestring	Bærekraftig utvikling	Demokrati og medborgerskap	Bærekraftig utvikling	Demokrati og medborgerskap	Fordel tverrfaglige tema ut over året.
Verdigrunnlag overordnet del	Identitet og kulturelt mangfold	Menneskeverdet	Skaperglede, engasjement og utforskertrang	Kritisk tenkning og etisk bevissthet	Respekt for naturen og miljøbevissthet	Demokrati og medvirkning	Se overordnet del av læreplanen .
Skolens verdier og holdninger	Toleranse Vennlighet Mangfold	Likeverd Empati Kjærlighet	Glede Samarbeid Tålmodighet	Ærlighet Høflighet Tilgivelse	Respekt Ansvarlighet Tillit	Frihet Pliker Solidaritet	Se skolens verdier.
Vurdering for læring	Oppstartssamtale med elev og foresatt – forventninger til skoleåret (elevsyn) Ansvarlig: Kontaktlærer	Nasjonale prøver Ansvarlig: Kontaktlærer og faglærer	Utviklingssamtaler/elev-samtaler/fagsamtaler Ansvarlig: Alle lærere	Skriftlig halvårsvurdering med og uten karakter?? Utviklingssamtale med utg.pkt i halvårsvurdering – hva er veien videre? Ansvarlig: Kontaktlærer og faglærer	Fagsamtaler Ansvarlig: Faglærer	Skriftlig halvårsvurdering med og uten karakter?? Ansvarlig: Kontaktlærer og faglærer	Se <i>Vurdering i Sortlandsskolen</i>
Felles temauker og merkedager	«God skolestart»	FN-dagen Internasjonal uke (u.43)	Lucia Jul Fredsløysmarsj Juleverksted	Vinteraktivitetsdager	Leseuke Rusken	17. mai	Se skolens årshjul for mer info
Skolens årshjul							
Grunnleggende ferdigheter	Matrisene for grunnleggende ferdigheter: https://www.udir.no/globalassets/filer/laring-trivsel/arbeid-med-lareplaner/matriser-rammeverk-grunnleggende-ferdigheter2017.pdf						Se tekst om <i>Grunnleggende ferdighet</i> i veiledning til styringsdokumentet
Metoder og prinsipper vi jobber etter.	<ul style="list-style-type: none"> • Baklengs planlegging • Algoritmisk tenking • Metodebevissthet og metodeansvar • Vurdering for læring • Tilpasset opplæring • God klasseledelse • Læring og trivsel • Praktisk, variert og relevant undervisning 						https://rkkv.no/ungdomstrinn/metodekokeboken https://www.udir.no/laring-og-trivsel/laring-trivsel-opplaring/ https://www.udir.no/vfi https://www.udir.no/laring-og-trivsel/klasseledelse/#154034